

INTERFERENCE OF LANGUAGES AND DIALECTS IN GRAZIA DELEDDA'S ARTISTIC SPEECH

The article is devoted to the research of a Sardinian writer Grazia Deledda's artistic speech and to analysis of lexical interference in it that is represented in usage of Sardinian linguistic units in text written in standard Italian language.

Key words: *interference, lexical interference, dialecticisms, dialects, Italian language, Sardinian language, realia, proper names.*

УДК 811.161.2'373(091):821.161.2 Шевченко Т.

*А. Е. Гашимова, студ.
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ*

НАЗВИ ЛАНДШАФТІВ У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНОГО СПРИЙНЯТТЯ

У статті на матеріалі назв ландшафтів, уживаних Тарасом Шевченком, виявлено зміни, що відбулися в мовній картині світу українців, шляхом анкетування з'ясовано, наскільки глибоко і точно наші сучасники розуміють мову поета.

Ключові слова: *назви ландшафтів, мовна картина світу, мова Тараса Шевченка, динаміка лексичного складу мови.*

Мова – динамічна система, яка змінюється під впливом різних екстра- та інтра-лінгвальних чинників. Досліджуючи її в діахронії, можна простежити, як зникають одні явища і формуються інші. Найдинамічнішим мовним рівнем є лексика, оскільки вона найповніше відбиває зміни, що відбуваються в концептуальній і мовній картинах світу нації, у національному світогляді як такому.

Українці завжди були тісно пов'язані з природою: вони працювали на землі, випасали худобу, споглядаючи красевиди. Для них лексика на позначення ландшафтів була невід'ємною частиною мовного світу. Відомо, що ця група лексики – одна з найбільш архаїчних, а отже, містить у собі важливу інформацію, відбиває уявлення людей про довкілля.

Нас зацікавила репрезентація лексики на позначення ландшафтів у текстах Тараса Шевченка. Його лексикон містить усього близько 10 тисяч лексем, але саме вони стали підґрунтям нової української літературної мови. Важливе місце в концептуальній і, відповідно, мовній картині світу поета посідає лексика на позначення географічних понять, зокрема ландшафтів. У мові Шевченка ця лексико-тематична група налічує 59 одиниць, частина з яких є досить уживаною й належить до ядра його лексикону.

Мову творів Шевченка в різні часи досліджували П. Д. Тимошенко, Ю. В. Шевелюв, В. М. Русанівський, С. Я. Єрмоленко, А. К. Мойсієнко та інші лінгвісти. Але,

на жаль, такий важливий пласт лексики, як назви ландшафтів, у мові поета вивчений іще недостатньо. В. Сулима розглянула біблійні географічні назви як концепти в поезії Тараса Шевченка [3], але в цій праці йшлося про власні назви, що не було предметом нашого зацікавлення, окрім одного випадку, про який скажемо нижче.

Мета нашого дослідження – на матеріалі вживаної Шевченком лексики на позначення ландшафтів виявити шляхом анкетування, які зміни відбулися в мовній картині світу сучасного українця, наскільки глибоко сучасники розуміють мову поета. Наше зацікавлення зумовлене тим, що сучасні українці поступово віддаляються від природи. У мовній картині світу глобальна урбанізація відсуває лексику на позначення багатьох географічних понять, які були важливими для українців попередніх століть, на другий план.

Для опитування ми обрали 14 лексем та одне словосполучення, уживані в поезії Кобзаря. Усі лексеми, окрім одного випадку, засвідчені у «Словарі української мови» Б. Грінченка і в «Словнику української мови» в 11 томах, проте вони видалися нам (за нашими попередніми спостереженнями) такими, що можуть викликати в сучасного українця певні труднощі з розумінням їхнього значення, хоча більшість із них належить до ядра лексикону Тараса Шевченка.

Ми провели анкетування серед студентів I та II курсу Інституту філології (спеціальність «українська мова і література, іноземна мова») і I курсу юридичного факультету – 108 і 109 осіб відповідно. Ми припускали, що філологи, на відміну від юристів, мали навести більше правильних тлумачень. Результати анкетування виявилися досить цікавими.

Респондентам було запропоновано такі апелятиви: *байрак*, *балка*, *вертеп*, *вигін*, *вишиник*, *гай*, *дiброва*, *лан*, *левада*, *лиман*, *лука*, *нива*, *поле*, *сага*, а також топонім *Великий Луг*, доцільність залучення якого ми пояснимо нижче. Слова було подано без контексту.

Анкетування засвідчило, що студенти-гуманітарії не завжди розуміють значення цих слів. Не будемо детально зупинятися на кожному з них, проаналізуємо лише найскравіші випадки.

Байрак. Пригадаймо відомі Шевченкові рядки: *За байраком байрак, А там степ та могила* [Ш II, 13]. У творах поета лексему *байрак* ужито 15 разів. Це свідчить про те, що вона посідає важливе місце в його мовній картині світу. Б. Грінченко пояснює цей апелятив як «лѣсок въ оврагѣ; буеракъ» [Гр. I, 21]. У сучасній українській мові *байрак* означає «ліс у яру, в долині або яр, порослий лісом, чагарником» [СУМ I, 91].

Серед студентів-філологів правильно пояснили семантику лексеми *байрак* 6 осіб. Послідовно відображено тлумачення цього слова як «сухий або вологий яр» (12 осіб), 37 студентів (34%) узагалі не дали відповіді. Часто респонденти наводили значення, притаманні словам *барак* («будівля», «хатина», «споруда» та ін.; 13 осіб, 12%), *бабак* («тварина, схожа на ховрашка», «гризун» та ін.; 6 осіб, 5.5%) або *байдарка* («корабель», «той, що пливе» та ін.; 5 осіб, 4.6%). Вважаємо, що таке поплутання семантики спричинене звуковою подібністю наведених лексем. Цим можна пояснити і тлумачення, наведене лише однією особою, – «той, хто розповідає байки», тобто *байкар*.

Серед студентів-нефілологів також зафіксовані такі випадки: поплутання з *барак* («місце, де живуть військові», «казарма», «будівля», «житло» та ін.; 21 особа, 19%); з

байстрюк (один випадок); *батрак* ('робітник', 'невільник' та ін.; 4 особи). Правильні відповіді дали 5 студентів (4.6%). Найпоширенішим варіантом тлумачення серед юристів був 'яр' ('порослий рослинами', 'вологий', 'сухий', без уточнення; 18 осіб, 16.5%). Не дали відповіді взагалі 34 особи (31%).

Можемо стверджувати, що й студенти-філологи, і студенти-нефілологи не використовують цього слова в повсякденному житті, воно належить до периферії словника сучасного українця. Але цікавим для нас є те, що помилкові тлумачення в юристів і у філологів відрізняються. Це можна пояснити тим, що юристи – зазвичай люди, тісно пов'язані з історією, суспільством, тому в намаганні пояснити наведену лексему вони більше апелюють до побуту українців у різний час. Філологи ж наводили більш поетичні тлумачення, що й притаманно людям цього профілю.

Балка. У творах Шевченка лексему *балка* вжито 6 разів. Це свідчить про те, що вона, хоча й належить до периферії лексики на позначення ландшафтів, усе ж посідає певне місце в мовній картині світу поета. Наводимо один із відомих контекстів: *Вийшов в поле геть од шляху, У балку спустився Та й викопав при долині Глибоку криницю.* [Ш II, 243]. Б. Грінченко пояснив це слово як «степной оврагъ» [Гр. I, 25], 11-томний «Словник української мови» тлумачить його як 'яр з положими схилами'. [СУМ I, 96].

Серед студентів-філологів правильну відповідь дали 9 осіб (8.3%). Послідовно відображено тлумачення цього слова як 'западина' (11 осіб, 10.2%) 'колода' (13 осіб, 12%). Друге з наведених значень є правильним тлумаченням омоніма до досліджуваної лексики, але респонденти не пов'язують лексему *балка* із ландшафтом. У 16 студентів (14,8%) відповіді немає.

Серед студентів-нефілологів пов'язали значення слова з ландшафтом, який воно називає, 4 особи (3.7%). Найпоширенішим варіантом відповіді серед опитуваних був 'елемент конструкції', 'брус' (13 осіб, 11.9%). Не дало відповіді 14 осіб (12.8%).

При зіставленні результатів можемо помітити, що й студенти-філологи, і студенти-нефілологи не використовують цього слова в повсякденному житті, воно належить до периферії словника сучасного українця. Але цікавим для подальших досліджень є сприйняття наведених лексем різними респондентами. Нефілологи (юристи) частіше тлумачили слово *балка* як будівельну конструкцію, ніж філологи. Це пояснюється тим, що серед перших більше представників чоловічої статі, для яких лише одне слово з омонімічної пари було близьким.

Гай. У своїх творах Шевченко вживає лексему *гай* 134 рази. Це свідчить про те, що вона належить до ядра лексики на позначення ландшафтів. Пригадаймо: *Вечерне сонечко гай золотило.* [Ш II, 42]. Б. Грінченко тлумачить *гай* як «роща, небольшої лѣсъ» [Гр. I, 265], 11-томний «Словник української мови» – як 'невеликий, перев. листяний ліс' [СУМ II, 15].

Серед студентів-філологів правильну відповідь дали 22 особи (20.3%). Серед інших тлумачень – 'сад' (9 осіб), 'ліс з одного виду дерев' (5), 'березовий ліс' (2) або ж 'дубовий ліс' (2). 12 студентів (11.1%) не знають семантики цієї лексики взагалі.

Серед студентів-нефілологів правильні відповіді дали 5 осіб (4.6%). Інші респонденти послідовно наводили значення 'сад' (11, 10%) і, як не дивно, 'поле' (6). 2 опитаних засвідчили реакцію на лексему *гай* як «Гай Юлій Цезар» (2). Для нас стало несподіванкою, що саме студенти юридичного факультету двічі наводили рядки

з творів Шевченка («*Соловейко в темнім гаї сонце зустрічає*»), студенти-філологи ж не асоціюють слово *гай* із поетом. 36 осіб (33%) серед юристів не дали відповіді.

Можемо помітити, що за понад 150 років, які минули з того часу, коли жив Шевченко, слово *гай* з ядра лексикону українця відсунулося на периферію. Сучасний молодий українець уже не може правильно і точно витлумачити його. Порівнюючи результати опитування серед філологів і нефілологів, бачимо, що студенти Інституту філології краще розуміють значення цього слова.

Великий Луг. У поезіях Тараса Шевченка 23 рази вжито слово *луг*, воно посідало важливе місце в мовній картині світу поета, проте ми припустили, що його значення відоме всім. Апетятив *луг* тісно пов'язаний з топонімом *Великий Луг*. Ми вирішили включити до анкети цю власну назву, оскільки вона була важливим складником мовної свідомості українця XIX століття.

Пригадаймо у Шевченка: *Ой, повій, повій, вітре, через море Та з Великого Лугу*. [Ш I, 235]; *Зареготався дід наш дужий, Аж піна з уса потекла. «Чи спиш, чи чуєш? Брате Луже!»* [Ш I, 235]. У словнику Б. Грінченка читаємо: «Такъ называлась у запорожцевъ низменность по лѣвой сторонѣ Днѣпра, ниже о. Хортицы, отъ устья рѣки Мокрой Московки до перваго впаденія въ Днѣпръ р. Конки, покрытая огромнымъ вѣковомъ лѣсомъ, болотною травой и высокими камышами» [Гр. I, 131]. У СУМі ж наведене словосполучення не засвідчене (зрозуміло, що з тогочасних ідеологічних міркувань). Не фіксує його й сучасний «Словник української мови» за ред. В. В. Жайворонка. У «Вікіпедії» читаємо: «*Великий Луг* – історична назва місцевості, велетенських річкових плавнів, які колись існували на лівому березі Дніпра між Дніпром і Конкою. Плавні, зарослі листяним лісом, очеретом і рогозою, мали площу понад 400 км². Уся ця місцевість належала Запорозькій Січі, з Великим Лугом часто ототожнювали все Запоріжжя» [https://uk.wikipedia.org/wiki/Великий_Луг].

У своїх поетичних творах Тарас Шевченко вживає словосполучення *Великий Луг* 7 разів (зокрема й варіант без означення *Луг*), отже, воно посідало важливе місце в мовній картині світу поета.

Серед студентів Інституту філології знають, що таке *Великий Луг*, 6 осіб (5.5%). Інші респонденти пояснюють це словосполучення дуже загально: «*власна назва*» (3), «*місцевість*» (2), «*назва місця*» (7), «*територія в степовій зоні України*» (2), «*південна частина України*» (1); бачимо, що дехто з опитуваних намагався прив'язати наведений топонім до певної території. Серед цікавих тлумачень: «*сузір'я*» (2, можливо, за аналогією до *Великий ківи*), «*річка*» (1), «*лужний метал*» (1). Найпоширенішим варіантом тлумачення виявилось «*поле, де перебували козаки, Дике Поле*» (15). Не дали відповіді 45 осіб (41.6%).

Серед студентів-юристів знають значення словосполучення *Великий Луг* 7 осіб (6.4%). Загалом ці респонденти вважають, що *Великий Луг* – це: «*там, де раніше жили козаки*» (17); «*власна назва місцевості*» (10), «*місцевість*» (7), тобто вони так само, як і філологи, мають дуже загальне уявлення про семантику наведеної сполуки. І в цих студентів виникали асоціації з сузір'ям: «*Велика Ведмедиця*» (1, калька з російського *Большая Медведица*). Немає відповіді в 42 студентів-юристів (38.5%).

Проведений аналіз дає підстави зробити висновок, що ні студенти-філологи, ні студенти-нефілологи не розуміють значення наведеного словосполучення, а отже,

воно відсунулося на периферію лексики українця. Наслідком такого зсуву може бути неадекватне прочитання творів Тараса Шевченка, адже наш сучасник не може витлумачити правильно *Великий Луг*.

Вертеп. Чому ж ми обрали цю лексему для аналізу? Тарас Шевченко вживає її на позначення виду ландшафту – печери, тому вона є важливою частиною мовної картини світу поета. Цей апелятив зберігся і в лексиконі інших українських митців, що творили вже після Шевченка. Наприклад, Ольга Кобилянська у своєму творі «Природа» пише: «У вертепах, серед стрімких скель, почувся відгук» [Коб. I, 311]; «Поглянув уважно наперед себе в вертеп, з котрого добувалися біляві мряки, що, немов подерті, вкривали верхки дерев». [Коб. I, 314].

Словник Б. Грінченка тлумачить вертеп як «пещера» [Гр. I, 138–139]. СУМ також подає пояснення ‘пещера’ з ремаркою «застаріле» [СУМ I, 332]. Сучасний «Словник української мови» за ред. В. В. Жайворонка наводить це слово з двома значеннями, першим із яких є ‘пещера’ (з позначкою «історичне»). Це значення проілюстровано рядком із відомої колядки «Над вертепом звізда ясна на весь світ засіяла» [Ж, 96]. Бачимо, що слово *вертеп* і досі зберігає свою давню семантику ‘пещера’, а отже, воно повинно залишатися складником мовної картини світу сучасного українця.

У своїх поетичних текстах Тарас Шевченко вжив лексему *вертеп* зі значенням ‘пещера’ 7 разів. Наприклад: *Небогу Її дитяточко взяла І у вертеп свій принесли* [Ш II, 319]; *А я долину на Сибір, аж за Байкал; загляну в гори, В вертепи темнії і в нори, Без дна глибокії...* [Ш II, 260]; *Одурів я, тяжко стало У вертепах жити. Думає сам себе зарізать, Щоб не нудить світом* [Ш II, 75].

Серед студентів-філологів витлумачили запропоновану лексему як ‘пещера’ 5 осіб (4.6%). Більшість філологів не знали цієї семантики слова *вертеп*, але навели тлумачення, які засвідчували розуміння іншого значення цього полісемантичного слова: ‘*різдвяна вистава*’ (38), ‘*різдвяний театр*’ (44), ‘*театральний будинок на Різдво*’ (3) тощо.

Серед студентів-нефілологів склалася подібна ситуація. Жоден з них не витлумачив запропоноване слово як ‘пещера’, але майже всі наведені юристами значення виявилися пов’язаними з Різдвом: ‘*мандрівний різдвяний театр*’ (53), ‘*вистава на Різдво*’ (33), ‘*вистава про Різдво*’ (1), ‘*похід на день народження Сина Божого*’ (1) тощо.

Порівнявши результати анкетування, можемо зробити висновок, що сучасний українець поступово забуває одне зі значень лексики *вертеп*. Проте студент-філолог ще може допомогти сучасним носіям мови не втратити такий важливий фрагмент нашої мовної картини світу.

Далі аналізуватимемо не окремі лексеми, а групу слів.

Лан, лука, нива, поле. Чому в нашому аналізі ми об’єднали ці лексеми в одну групу? Більшість респондентів писали в анкеті, що ці слова є абсолютними синонімами, об’єднували їх фігурними дужками тощо. Шевченко зазвичай використовує ці лексеми на позначення різних понять. Слово *лан* поет ужив 12 разів, *нива* – 17, а *лука* належить до периферії його лексики (1 раз). Лексема *поле* засвідчена в його творах 181 раз, що свідчить про те, що вона була складником ядра словника Тараса Шевченка.

Наведу відповідні контексти в Тараса Шевченка: *Вилітали запорожці На лан жито жати* [Ш I, 239]; *Щоб лани широкополі, І Дніпро, і кручі Було видно, було*

чути, Як реве ревучий. [Ш I, 371]; Дівчата на луці зрєбли, А парубки копиці клали, Та, знай, на сонце позирали.... [Ш II, 189]; На ниву в жито уночі, На полі, на роздоллі, Зліталися поволи Сичі. [Ш II, 111]; А кругом Широколисті тополі, А там і ліс, і ліс, і поле, І сині гори за Дніпром. [Ш II, 26].

У «Словарі...» Борис Грінченко пояснює наведені лексеми так: «**Лан**, -ну, м. 2) Поле, нива. [Гр. II, 343]»; «**Лука**, -ки, ж. 1) Лугъ поемный. 2) Крутой изгибъ рѣки, образующій мысь» [Гр. II, 381]; «**Ніва**, ви, ж. Вспаханное поле» [Гр. II, 563]; «**Поле**, ля, с. 1) Поле. [Гр. III, 282]». Одинадцятитомний «Словник української мови» наводить такі тлумачення: «**ЛАН**¹, у, чол. 1. Безліса рівнина, рівний, широкий простір; поле. [СУМ IV, 443]»; «**ЛҀКА**, и, жін. Рівна місцевість, вкрита трав'янистою рослинністю, що розвивається протягом усього вегетаційного періоду» [СУМ IV, 553]; «**НІВА**, и, жін. 1. Ділянка або смуга землі, на якій ростуть хлібні культури або яка призначена для їх вирощування; поле» [СУМ V, 408-409]; «**ПҀЛЕ**, я, сер. 1. Безліса рівнина, рівний великий простір. [СУМ VII, 61-62]».

Серед студентів-філологів правильно розтлумачили значення слова *лан* 25 осіб (23.1%), *лука* – 18 (16.6%), *нива* – 27 (25%), *поле* – 18 осіб (16.6%). Не розтлумачили семантики наведених слів відповідно 32 студенти (29.6%), 44 (40.7%), 22 (20.3%) і 6 студентів (5.5%).

Серед студентів-нефілологів правильно розтлумачили значення слова *лан* 4 особи (3.6%), *лука* – 17 (15.6%), *нива* – 14 (12.8%), *поле* – 8 осіб (7.3%). Не розтлумачили семантики наведених слів відповідно 44 студенти (40.4%), 52 (47.7%), 36 (33%) і 19 студентів (17.4%).

Як уже було сказано, респонденти не розрізняють цих понять. Проаналізувавши анкети, ми з'ясували, що як філологи, так і нефілологи вважають, що *поле* є родовою номінацією, а решта слів – видовими. Серед студентів-нефілологів наведені поняття ототожнюють 37 осіб, а серед філологів – 26 осіб.

Аналіз результатів анкетування переконливо показав, що сучасний молодий українець не завжди адекватно розуміє Шевченка, адже важливий для мови XIX століття пласт лексики на позначення ландшафтів зараз відсунувся на периферію.

Тексти Тараса Шевченка свідчать, що лексика на позначення ландшафтів була органічним складником мовної картини світу українця XIX століття. Проте в мовній картині світу українця сучасного ця лексико-тематична група посідає інше, менш важливе місце, свідченням чого є те, що частина респондентів не змогла зовсім витлумачити або пояснила неправильно запропоновані назви ландшафтів. Через це не кожен сучасний українець здатний глибоко розуміти мову Шевченка. Вважаємо, що за початок адекватного прочитання текстів основоположника нової української літературної мови відповідальним є шкільний учитель української мови й літератури. Студент-філолог повинен працювати над собою, заглиблюючись у мовний світ Шевченка, а потім доносити свої знання до інших, щоб не сталося так, що наступні покоління українців погано розумітимуть мову Кобзаря.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єрмоленко С. Я. Сучасні аспекти дослідження мови Тараса Шевченка / С. Я. Єрмоленко // Одеський лінгвістичний вісник. – 2014. – №3. – С. 57–67. 2. Русанівський В. М. У слові – вічність

: (Мова творів Т.Г. Шевченка) / В. М. Русанівський; Нац. академія наук України; Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – К.: Наукова думка, 2002. – 240 с. 3. Сулима В. Біблійні географічні назви як концепти і їх художньо-стилістична функція в поезії Т. Шевченка / В. Сулима // Шевченкознавчі студії. – 2009. – Вип. 12. – С. 166–175. 4. Тимошенко П. Д. Студії над мовою Тараса Шевченка / П. Д. Тимошенко; НАН України, Ін-т укр. мови. – К.: КММ, 2013. – 214 с. 5. Шевельов М. Близька Тарасові людина // Шевченківський краснзнавчий альманах: Науково-популярне видання. Пробний випуск. До 200-літнього ювілею Тараса Шевченка / Всеукраїнський культурно-науковий фонд Т. Шевченка. – Київ, 2005. – С. 28–32.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

Гр. – Гринченко Б.Д. Словарь украинского языка = Словарь української мови / собранный редакцией журнала «Киевская Старина»; Редактировал, с добавлением собственных материалов, Б.Д. Гринченко. – Передрук з вид. 1907–1909 р. фотомех. способом. – К.: Вид-во АН УРСР, 1958–1959. – Т. 1–4; Ж – Словник української мови / відп. ред. В.В. Жайворонок. – К.: Просвіта, 2012; Коб. І – Кобилянська О. Ю. Твори: у 2 томах. – К.: Дніпро, 1988. Т. 1; СУМ – Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980; СШ. І – Словник мови Шевченка: В двох томах / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. В. С. Ващенко (відповід. ред.) та ін. – К.: Наук. думка. – 1964. Т. 1: А – Н / Ред. тому: Т. К. Черторизька. – 1964. – 484 с.; СШ. II – Словник мови Шевченка: В двох томах / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. В. С. Ващенко (відповід. ред.) та ін. – К.: Наукова думка. – 1964. Т. 2: О – Я / Ред. тому: В. Г. Маринченко, Л. О. Родніна. – 1964. – 569 с.; Ш. – Тарас Шевченко. Зібрання творів: У 6 т. – К., 2003. – Т. 1–6.

Стаття надійшла до редакції 25.10.2017.

А. Э. Гашимова, студ.

Институт филологии и КНУ им. Тараса Шевченко, г. Киев

НАЗВАННЯ ЛАНДШАФТОВ В ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА ТАРАСА ШЕВЧЕНКО СКВОЗЬ ПРИЗМУ СОВРЕМЕННОГО МИРОВОСПРИЯТИЯ

В статье на материале названий ландшафтов, употребляемых Тарасом Шевченко, рассматриваются изменения, которые произошли в языковой картине мира украинцев, путём анкетирования выяснено, насколько глубоко и точно наши современники понимают язык поэта.

Ключевые слова: *названия ландшафтов, языковая картина мира, язык Тараса Шевченко, динамика лексического состава языка.*

**THE NAMES OF LANDSCAPES IN T. SHEVCHENKO'S LANGUAGE
PICTURE OF THE WORLD THROUGH THE PRISM OF CONTEMPORARY
PERCEPTION**

The article, based on the names of landscapes, used by Taras Shevchenko, reviews the changes which took place in the language world of the Ukrainians by means of questionnaire and shows how deeply and exactly our contemporaries understand the poet's language.

Key words: *names of landscapes, language picture of world, language of Taras Shevchenko, dynamics of the lexical composition of the language.*

УДК 81'23: 159.942

Гречка С.О., студ.
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

**ІМІДЖЕВИЙ СКЛАДНИК ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ**

У статті на матеріалі російськомовних медіатекстів антиукраїнського дискурсу проаналізовано використання вербальних засобів задля формування негативного іміджу України в умовах гібридної війни. Детально розглянуто використання прагматичних компонентів лексичної семантики (оцінний, експресивний, ідеологічний і соціальний) та їхня вербалізація в медіатекстах.

Ключові слова: *гібридна війна, інформаційна війна, імідж України, вербальні засоби.*

Російська агресія проти України та складні суспільно-політичні події у світі зумовили необхідність ґрунтовного осмислення поняття **гібридної війни** задля чіткого розуміння факторів і процесів, які впливають на політичну, соціальну, інформаційну, психологічну та культурну дійсність.

Від військових конфліктів традиційного типу гібридна війна відрізняється поєднанням **мілітарного складника** з **немілітарними**, такими як диверсійно-терористичний, хакерський (кібернетичний), економічний, дипломатичний, юридичний, інформаційний, психологічний, культурний, комунікаційний, мовний, інтерпретаційний тощо [7-9]. Як зазначає Г. Г. Почепцов, **інформаційний рівень гібридної війни є найбільш значущим**, оскільки матеріальні цілі війни досягаються діями як у фізичному, так і в інформаційному та віртуальному просторах [3].

Імідж держави завжди був об'єктом інформаційних атак, оскільки за його допомогою можна керувати суспільною сферою. Образ країни є інформаційним ресурсом, який визначає політичні й економічні перспективи, позиції держави, та пов'язаний із забезпеченням національних інтересів на міжнародній арені (економіка, промисловість, геополітика). Руйнування державного іміджу або створення антиіміджу призводить до падіння економічного та політичного суверенітету держави [2].